

Aftenposten

Publisert: 13.09.11 kl. 08:55 - Abonnere på Aftenposten? Ring 05040 eller gå inn på kundeservice.aftenposten.no

Kvinnens overgrep mot gutter og menn

Alvdal-saken var historisk. Ikke fordi det er nytt at kvinner begår seksuelle overgrep mot barn, men fordi det er nytt at kvinners seksuelle overgrep mot barn blir synliggjort og sanksjonert i det norske samfunnet, skriver Rannveig Svendby i kronikken. Hun møter leserne tirsdag i kommentarfeltet fra 16.00. FOTO: SCANPIX

RANNVEIG SVENDBY - sosialantropolog og foredragsholder

Oppdatert: 13.09.11 kl. 12:44 Publisert: 13.09.11 kl. 08:55

Kjønn, ikke handling, er utslagsgivende for hvorvidt det sees som seksuelt misbruk å ta seg til rette på en annens kropp i Norge.

«Det ser ut som om det er sosialt akseptert at damer tar seg til rette på mannens bekostning. Mens når mannen tar seg til rette på en dame, så er det helt forferdelig grusomt. Og når det er motsatt, da er det egentlig bare latterlig. Fordi det «eksisterer ikke». Men ut fra min erfaring så kan en dame utnytte en mann seksuelt».

Uttalelsen kommer fra en informant som deltok i mitt masterprosjekt «Fra de stummes leir: Menns beretninger om seksuelle overgrep fra kvinner og menn». 13 menn som definerte seg som overgrepsutsatte, delte sine erfaringer i intervjustudien. Fem av dem beskrev kvinners overgrep, og jeg vil her gi et innblikk i disse mennenes erfaringer.

Uforstående.

De fleste forbinder seksuelle overgrep automatisk med mannlige overgripere og kvinnelige utsatte. Noen stiller seg uforstående til at det kan være annerledes. Denne konservative holdningen er kanskje den største utfordringen for menn som lever med overgrepshistorikk.

Redselen for å bli latterliggjort eller mistrodd er i overgrepssaker ofte spesielt sterk hos menn som har opplevd seksuell trakassering eller misbruk fra kvinner. Få har fagkunnskap på området, og mange har knapt hørt om det. Tematikken har fått lite plass i massemediene, men dette endret seg over natten da to kvinner var blant dem som ble siktet for seksuelle overgrep mot flere barn i den såkalte Alvdal-saken.

Det skjer.

Alvdal-saken er historisk. Ikke fordi det er nytt at kvinner begår seksuelle overgrep mot barn, men fordi det er nytt at kvinnens seksuelle overgrep mot barn blir synliggjort og sanksjonert i det norske samfunnet. Medieoppslagene har vist folk flest at også kvinner er i stand til å forgripe seg seksuelt. Det er viktig at det ikke stanser der, og ender i en naiv forestilling om at Alvdal-saken er enestående.

Studier på feltet viser at noen få barn lever i en hverdag der de må slikke, beføle, intimvaske eller på andre måter seksuelt tilfredsstille kvinner i sine omgivelser. Disse barna må fanges opp av hjelpeapparatet, og for at det skal skje må det være bevissthet om at de eksisterer. Det trengs både mer forskning, mer mediedekning – og et mer informert helsetilbud til de som lever med slik historikk.

I løpet av prosjektperioden var jeg i kontakt med to menn som hadde opplevd seksuelle overgrep fra sine mødre i barndommen. En av dem beskrev moren som en ressurssterk kvinne – likt og respektert i lokalsamfunnet. Moren ble aldri konfrontert med sine handlinger. Hun var en utenkelig overgriper for alle – utenom én.

Han er heldig.

Flere forskere har stilt seg kritiske til den kjønnete ulikheten i måten voksne seksuelle omgang med unge fremstilles på i filmer og andre medier. Når en mann har sex med en jente, fremstilles det som et seksuelt overgrep. Når en kvinne har sex med en gutt, fremstilles det som at hun er snill – og han er heldig. Psykolog Frederick Mathews sier det slik: «After all, girls get sexually assaulted and hate it, but boys are «seduced» and are supposed to enjoy it or be grateful for the experience».

Ifølge psykolog Julia Hislop møter unge gutter forventninger til seksualitet som kan gjøre det vanskelig for dem å avgjøre om en seksuell erfaring med en kvinne, uansett hvor ubehagelig, er å regne som et tilfelle av misbruk – eller et lykketreff. I min studie fremkom forvirringen slik:

Lukas hadde bestemte seg tidlig. Han ville ikke ha sex med noen før han visste at han elsket dem. Da han var 14 år og jomfru, overnattet han hos Tora og Preben, et kjærestepar som han var trygg på. Han var i ferd med å sovne da 17–18 år gamle Tora «griper tak i   tissen min og begynner å onanere veldig, veldig intenst. Og jeg ble veldig sjokkert, veldig lammet, helt handlingslammet. Og det var vondt, direkte vondt (...) men det var mye i meg som sa «det her skal du like». Og enda mer i ettertid, det her skal du like».

Lukas opplevde episoden med Tora som «kvalmebasert». Dette stemte ikke med hvordan han hadde lært at gutter skulle reagere på seksuell kontakt med jenter. Det plaget ham enormt at han responderte «feil». Han prøvde lenge å snu opplevelsen om til noe opphissende ved å fantasere om hendelsen med Tora mens han onanerte. Det fungerte dårlig, og han gikk inn i en periode med tvangsonanering og vonde følelser.

Lukas' forsøk på omdefinering viser at han strevde med å plassere det han hadde opplevd. Han fant ikke noe å sammenligne sin opplevelse med; det var ikke rom for hans negative reaksjon på handlingene fra Tora i det kulturelle begrepsapparatet.

Hun kan si at det var jeg som ville. Det er ingen som vil tro på meg

Ikke alltid lyst.

Flere av informantene hadde i voksen alder opplevd sextrakassering eller overgrep fra kvinner. Selv om dette tilsynelatende «ikke eksisterer», som poengtert innledningsvis, lever noen menn med slike erfaringer. Det er så enkelt som dette: Å være en heterofil mann betyr ikke at man har lyst til å ha sex med alle kvinner alltid. Det betyr bare at man har lyst til å ha sex med kvinner. De fleste menn vil selv velge hvem som er de heldig utvalgte og når det skal skje. Noen menn bærer på erfaringer der disse valgene ble ignorert og overkjørt av kvinner.

Kvinnens overgrep mot voksne menn kan skje på mange måter. Alexander og Eskild opplevde det gjennom henholdsvis sexpress og trusler. Alexanders nei ble over lang tid ignorert av hans venninne Nina. Ved ett tilfelle skjedde det slik: «Hun [prøvde] å kysse meg mens jeg satt i bilen og kjørte. Og jeg unnvek det og presset henne vekk fra meg (...) hun begynte å beføle meg (...) jeg tok vekk hånden hennes ganske hardt (...) Hun ga seg ikke (...) og prøvde å kysse meg og beføle meg, da. Så jeg nesten kjørte ut».

Eskilds overgriper gjorde effektivt bruk av oppfatningen om at kvinner umulig kan misbruke menn. Hun truet med anklage ham for å ha unyttet henne seksuelt dersom han ikke lå med henne igjen og igjen. Eskild oppsummerte sin situasjon slik: «Hun kan si at det var jeg som ville. Det er ingen som vil tro på meg».

Ditt bidrag.

Samlet viser beretningene at kjønn tillegges mer vekt enn handling på overgrepfeltet. Det er belastende for dem som bærer på opplevelsen av å ha blitt misbrukt, men som likevel havner utenfor den aksepterte overgrepforståelsen.

Alle kan bidra konstruktivt ved å nyansere egne forestillinger om kjønn, sex og overgrep. For en gutt eller mann i din omgangskrets kan måten nettopp du ordlegger deg på utgjøre forskjellen.

Rannveig Svendby og en av informantene deltar i nettdebatten her fra kl 16.

Relaterte artikler:

13.09 2011 Kvinnens overgrep mot gutter og menn

(URL: <http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/article4225550.ece>)

09.03 2010 Når kvinner voldtar

(URL: <http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/article3557242.ece>)

Eksterne linker:

Rannveig Svendbys blogg på Aftenposten.no ()

<http://blogg.aftenposten.no/svendby/>

Aftenposten har ikke ansvar for innhold på eksterne nettsider.